

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9486,70-rocznica-Zrzeszenia-Wolnosc-i-Niezawislosc-Warszawa-6-wrzesnia-2015.html>

03.03.2026, 17:05

70 rocznica Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość - Warszawa, 6 września 2015

06.09.2015

Siedemdziesiąt lat temu powstało Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”. Była to największa organizacja podziemia antykomunistycznego, utworzona na bazie struktur Armii Krajowej. Jej założyciele wprost odwoływali się do testamentu Polski Podziemnej, pragnąc walczyć o realizację jego ideałów.

Program uroczystości:

- 10.00 - uroczysta Msza Święta w Katedrze Wojska Polskiego wraz z wartą honorową Grup Rekonstrukcji Historycznych
- 11.00 - koncert pieśni patriotycznych w Katedrze Wojska Polskiego w wykonaniu artystów chóru Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie
- 12.00 - Grób Nieznanego Żołnierza, uroczysta zmiana posterunku, historia Zrzeszenia WiN odczytywana przez aktorów Olgerda Łukaszewicza i Joannę Pocię, apel pamięci, składanie wieńców.

Organizatorami niedzielnych uroczystości są Zarząd Główny Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość. Stowarzyszenie Społeczno-Kombatanckie, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Instytut Pamięci Narodowej, który w ramach obchodów rocznicowych wydał w nakładzie 10 000 egz. okolicznościową broszurę edukacyjną „Memoriał Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość. Do Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych”.

* * *

Wolność i Niezawisłość - to cywilno-wojskowa organizacja antykomunistyczna, powstała 2 września 1945 r., działająca do przełomu lat 1947/48. Twórcy WiN „wierni testamentowi Polski Podziemnej” podjęli polityczną walkę o urzeczywistnienie wizji ojczyzny, za którą walczyli i ginęli żołnierze Związku Walki Zbrojnej - Armii Krajowej. Organizatorami Zrzeszenia było pięciu oficerów AK: płk Janusz Bokszczanin, płk Franciszek Niepokólczycki, płk Jan Rzepecki, płk Antoni Sanojca oraz płk Jan Szczurek. Działacze Zrzeszenia WiN uznali, że w realiach powojennych odzyskanie niepodległości w drodze działań zbrojnych jest niemożliwe. Dlatego Zrzeszenie koncentrowało się na zapewnianiu społeczeństwu informacji wolnej od komunistycznej propagandy i walce o zwycięstwo sił demokratycznych w zapowiadanych w Jałcie wyborach. Nastawienie na działalność polityczną skutkowało dążeniem kolejnych zarządów głównych do ograniczenia walki zbrojnej i - jak to wówczas nazywano - „rozładowania lasów”. Zbrojny charakter miały przede wszystkim struktury WiN na ścianie wschodniej Polski, północno-wschodnim Mazowszu oraz w Kieleckiem, choć oddziały partyzanckie podporządkowane Zrzeszeniu operowały również na przykład na ziemi tarnowskiej. Szacuje się, że w 1946 r., w szczytowym momencie rozwoju organizacyjnego, w działania Zrzeszenia WiN zaangażowanych było niemal 30 tys. osób. Poszczególni prezesi Zarządu Głównego Wolność i Niezawisłość to: płk. Jan Rzepecki, płk. Franciszek Niepokólczycki, ppłk Wincenty Kwieciński i ppłk Łukasz Ciepliński. 1 marca 1951 w mokotowskim więzieniu komuniści strzałem w tył głowy zamordowali

przywódców IV Zarządu Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość - Łukasza Cieplińskiego i jego towarzyszy walki. Na znak pamięci o tym wydarzeniu od 2011 r. dzień 1 marca obchodzony jest jako Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

Po 1990 r. doszło do reaktywowania środowiska. Powstało Stowarzyszenie Społeczno-Kombatanckie WiN, którego jednym z prezesów był śp. prof. Janusz Kurtyka, prezes IPN w latach 2005-2010. Od 1992 r. w Krakowie wychodzą „Zeszyty Historyczne WiN”, które stanowią największe opracowanie historyczne obejmujące dzieje Zrzeszenia.

Foto: Piotr Gajewski/IPN

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)